

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України

03.02.2014 № 22

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ОБСТЕЖЕННЯ
ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ
НА УТРИМАННЯ РОБОЧОЇ СИЛИ**

Київ – 2014

Державна служба статистики України

Відповідальний за випуск – директор департаменту статистики праці
Сеник І.В.

Методологічні положення з організації та проведення обстеження витрат підприємств на утримання робочої сили (далі – Методологічні положення) містять порядок проведення зазначеного обстеження, принципи формування вибіркової сукупності та порядок розробки й поширення його результатів.

Методологічні положення призначені для використання фахівцями органів державної статистики.

Методологічні положення підготували фахівці Державної служби статистики України Сеник І.В., Сокурєнко Н.В. та Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України д.е.н. Саріогло В.Г., к.е.н. Терещенко Г.І.

Методологічні положення схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Держстату України (протокол від 20.12.2013 № 15).

Методологічні положення затверджені наказом Держстату України від 03.02.2014 № 22.

Держстат України:
вул. Шота Руставелі 3, Київ, 01601
<http://www.ukrstat.gov.ua>
телефон: (044) 287-24-22
адреса електронної пошти: office@ukrstat.gov.ua

Зміст

	Стор.
Передмова.....	4
I. Загальні положення.....	5
II. Методологічні аспекти проведення обстеження.....	8
2.1. Мета й основні характеристики обстеження	8
2.2. Програма та інструментарій обстеження	9
2.3. Проведення вибіркового обстеження	11
III. Формування вибіркової сукупності	11
3.1. Генеральна сукупність обстеження та її стратифікація.....	11
3.2. Визначення обсягу вибірки.....	12
3.3. Розподіл обсягу вибірки за стратами та відбір звітних одиниць.....	13
IV. Розробка та поширення результатів обстеження	14
4.1. Оцінювання показників обстеження	14
4.2. Вихідні показники.....	15
4.3. Порядок і способи поширення результатів обстеження	15
Перелік джерел.....	17
Додаток 1. Охоплення обстеженням витрат підприємств на утримання робочої сили показників, передбачених Регламентом Комісії ЄС № 1737/2005.....	18
Додаток 2. Схема проведення обстеження витрат підприємств на утримання робочої сили.....	22

Передмова

Методологічні положення з організації та проведення обстеження витрат підприємств на утримання робочої сили (далі – Методологічні положення) розроблено на виконання заходів щодо реалізації у 2013 році Стратегії розвитку державної статистики на період до 2017 року.

Метою розроблення Методологічних положень є визначення особливостей організації та проведення державного статистичного спостереження із зазначеного питання. Документ містить опис основних характеристик державного статистичного спостереження, загальних принципів і критеріїв формування сукупності звітних одиниць, порядку розробки й поширення результатів.

Обстеження витрат підприємств на утримання робочої сили проводиться один раз на чотири роки на вибірковій основі. Результати обстеження використовуються для відстеження основних показників щодо обсягів та складових витрат роботодавців на утримання працівників.

Держстат України є розробником методології та інструментарію (форми звітності та роз'яснення щодо їх заповнення) для проведення цього обстеження. Інформація збирається за єдиною методологією й узагальнюється за регіонами, видами економічної діяльності, групами підприємств за їх розміром для здійснення порівняльного аналізу, а також міжнародних зіставлень.

Під час розробки методології та інструментарію обстеження враховано положення національної законодавчої бази та офіційних актів Євростату.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ці Методологічні положення визначають порядок організації та проведення обстеження витрат підприємств на утримання робочої сили (далі – ОВРС), висвітлюють принципи формування вибіркової сукупності та порядок розробки і поширення результатів обстеження.

Метою ОВРС є отримання інформації щодо обсягів та складових витрат роботодавців на утримання працівників. Результати обстеження є важливою складовою статистики оплати праці та соціально-трудоких відносин і узгоджуються з результатами інших статистичних спостережень цього розділу статистики завдяки спільним методологічним підходам.

Обстеження є несучільним. Дизайн вибірки для ОВРС розроблено для забезпечення надійного оцінювання основних показників по Україні в цілому та за такими розрізами:

- видами економічної діяльності (секції та розділи за КВЕД);
- регіонами;
- групами підприємств за їхнім розміром;
- регіони за видами економічної діяльності (секції та розділи за КВЕД).

Передбачається, що за результатами обстеження рівень надійності оцінювання основних показників буде відповідати таким критеріям: на національному рівні коефіцієнт варіації оцінок основних показників не перевищуватиме 5%; за сукупністю звітних одиниць у кожному з регіонів і за кожним з видів економічної діяльності – 10%; за сукупністю звітних одиниць за видами економічної діяльності в межах регіонів – 15% [2]. Зазначені критерії надійності статистичної інформації відповідають рекомендаціям експертів і міжнародній практиці.

Користувачами статистичної інформації, отриманої в результаті проведення ОВРС, є органи державної виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, міжнародні організації, наукові установи, підприємства, організації, установи тощо.

Методологічні положення ґрунтуються на нормах законів України "Про державну статистику" (зі змінами), "Про інформацію", "Про оплату праці", "Про колективні договори і угоди", наказів Держкомстату від 16.12.2009 № 481 "Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств" і від 29.12.2009 № 498 "Про затвердження структури плану статистичного спостереження та глосарія до нього".

Порядок проведення ОВРС відповідає міжнародним стандартам, зокрема, положенням Резолюції стосовно витрат на робочу силу, прийнятої 11-ю Міжнародною конференцією статистиків праці (1966 р.), Конвенції МОП № 160 та Рекомендації МОП № 170 про статистику праці (1985 р.) [9].

При розробці програми обстеження використано Міжнародну стандартну класифікацію витрат на робочу силу, затверджену Резолюцією стосовно витрат на робочу силу, відповідно до якої виділяються такі основні групи витрат:

пряма оплата праці;
 оплата за невідпрацьований час;
 премії та винагороди;
 харчування, напої, паливо та інші видатки у натуральній формі;
 витрати на оплату житла працівників, які бере на себе роботодавець;
 витрати роботодавців на соціальне забезпечення;
 витрати на професійне навчання;
 витрати на культурно-побутове обслуговування;
 інші витрати на утримання робочої сили;
 податки, що відносяться до витрат на утримання робочої сили.

Порядок проведення ОВРС також відповідає положенням Регламенту Ради ЄС від 9 березня 1999 року № 530/1999 про структуровані статистичні дані щодо заробітної плати та витрат на робочу силу [11] і Регламенту Комісії ЄС від 21 жовтня 2005 року № 1737/2005 про зміни та доповнення до Регламенту Комісії ЄС № 1726/1999 у частині визначення та передачі інформації про витрати на робочу силу (далі – Регламент Комісії ЄС № 1737/2005) [10] у частині періодичності проведення та охоплення одиниць спостереження за розміром і видами діяльності, а також частково в частині переліку показників.

Терміни та визначення понять

Витрати на утримання робочої сили – це витрати роботодавця, пов'язані з утриманням робочої сили, які включають оплату за виконану роботу та невідпрацьований час, премії та винагороди, вартість харчування, напоїв та інших видатків у натуральній формі, витрати на забезпечення житлом, соціальне страхування, професійне навчання, культурно-побутове обслуговування тощо, а також податки, що відносяться до витрат на утримання робочої сили.

Витрати на забезпечення працівників житлом – вартість житла, переданого у власність працівникам, витрати на утримання житлового фонду для працівників, погашення позик, виданих працівникам, або відсотків за користування ними, субсидії працівникам, що не підлягають поверненню, для поліпшення житлових умов і на індивідуальне будівництво тощо.

Витрати на соціальне забезпечення працівників – витрати роботодавця, які включають єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, суми оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності працівників, страхові внески підприємств за договорами добровільного страхування працівників та членів їхніх сімей, соціальні допомоги та виплати працівникам, не передбачені законодавством, матеріальна допомога разового характеру, що надається окремим працівникам тощо.

Витрати на професійне навчання – витрати роботодавця, які включають оплату за навчання працівників на підставі договорів між навчальними закладами та підприємством, стипендії працівникам, направленим підприємством на навчання з відривом від виробництва, витрати на утримання

навчальних будівель і приміщень для навчання, оренду приміщень для проведення навчання, придбання навчальних посібників та матеріалів, оплату праці викладачів, що не перебувають у штаті підприємства тощо.

Витрати на культурно-побутове обслуговування – витрати роботодавця на утримання їдалень, профілакторіїв, санаторіїв, будинків і таборів відпочинку, медпунктів, бібліотек, клубів, спортивних споруд, дошкільних закладів та інших громадських служб, придбання медикаментів, проведення культурно-масових, спортивних та інших громадських заходів, оплата за утримання дітей працівників у дошкільних закладах або її здешевлення тощо.

Заробітна плата в натуральній формі, пільги, послуги, допомоги в натуральній і грошовій формах – витрати роботодавця, які включають вартість виданої працівникам продукції, безоплатно наданих форменого одягу, обмундирування, подарунків до свят та пам'ятних дат, продуктів харчування, оплата харчування, суми компенсації витрат працівників з оплати житла, вартість безоплатно наданих окремим категоріям працівників вугілля, комунальних послуг, послуг зв'язку і суми коштів на відшкодування їхньої оплати або здешевлення тощо.

Ітераційна пропорційна апроксимація – метод узгодження розподілів вибірки за стратами, головна ідея застосування якого полягає в коригуванні обсягів вибірки за стратами так, щоб забезпечити відповідність сумарних обсягів вибірки за стратами, які відповідають певним групам (регіон, вид економічної діяльності), і розрахованих розподілів вибірки за цими групами. Процес повторюють, доки не буде одержано задовільно близький збіг для всіх розподілів, що контролюються.

Методи лінеаризації – методи наближеного подання нелінійних функцій, при яких дослідження нелінійної функції замінюється аналізом лінійної функції.

Оплата за невідпрацьований час – це витрати роботодавця, які включають оплату основної, додаткових та інших відпусток працівників, заробітну плату, що зберігається за основним місцем роботи працівників, за час їхнього навчання з відривом від виробництва, оплату працівникам, які залучаються до виконання державних або громадських обов'язків у робочий час, оплату, що зберігається за працівниками, які підлягають медичному огляду, за час перебування в медичному закладі на обстеженні, оплату простоїв не з вини працівників тощо.

Оціночна функція – правило або співвідношення (формула) для оцінювання показника з використанням даних обстеження. При побудові прямої оціночної функції передбачається, що при розрахунку оцінок використовуються дані, отримані за результатами безпосереднього вимірювання (на основі конкретного обстеження).

Податки, що відносяться до витрат на утримання робочої сили – це податки та збори, розмір яких залежить від величини фонду оплати праці найманих працівників, їхньої кількості або складу.

Премії та нерегулярні виплати – це винагороди та заохочення, що здійснюються раз на рік або мають одноразовий характер, наприклад,

винагороди за підсумками роботи за рік, щорічні винагороди за вислугу років (стаж роботи), виплати до ювілейних та пам'ятних дат, матеріальна допомога, що має систематичний характер, надана всім або більшості працівників.

Пряма оплата праці – це витрати роботодавця, які включають нарахування штатним працівникам за виконану роботу за тарифними ставками (окладами), відрядними розцінками та посадовими окладами, відсоткові та комісійні винагороди, надбавки та доплати до тарифних ставок і посадових окладів, передбачені чинним законодавством або колективним договором, премії та винагороди, що мають систематичний характер, оплату надурочних робіт і робіт у вихідні, святкові й неробочі дні, виплати, пов'язані з індексацією заробітної плати, нарахування працівникам, які не перебувають у штаті підприємства тощо.

Скорочення

ГУРС – Головне управління регіональної статистики.

ГУС – Головне управління статистики в регіоні.

ЄДРПОУ – Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України.

КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності.

КОАТУУ – Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України.

КОПФГ – Класифікація організаційно-правових форм господарювання.

ОВРС – Обстеження підприємств щодо витрат на утримання робочої сили.

ОПСП – Обстеження підприємств із питань статистики праці.

Р(М)ВС – Районний (міський) відділ статистики.

РСО – Реєстр статистичних одиниць.

II. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ОБСТЕЖЕННЯ

2.1. Мета й основні характеристики обстеження

Головною метою ОВРС є отримання інформації щодо обсягів та складових витрат підприємств на утримання працівників.

Основними принципами організації цього обстеження є:

розробка показників за місцем зайнятості найманих працівників, тобто за місцем здійснення діяльності місцевих одиниць;

використання єдиної статистичної методології розробки показників для можливості порівняння з показниками інших статистичних спостережень.

Результатом обстеження є первинна й узагальнена інформація, яку використовують для відстеження основних показників щодо обсягів та складових витрат підприємств на утримання працівників як у цілому по країні,

так і в розрізі регіонів, видів економічної діяльності, груп підприємств за їхнім розміром.

ОВРС має такі основні характеристики:

а) вид:

1) за ступенем охоплення одиниць: несущільне вибіркове;

2) за часом реєстрації даних: періодичне, раз на 4 роки;

б) організаційна форма: статистична звітність;

в) спосіб: документальний облік;

г) одиниця спостереження: місцева одиниця;

д) звітна одиниця (респондент) спостереження: юридична особа, відокремлений підрозділ юридичної особи;

е) органи, які здійснюють обстеження: Держстат України, територіальні органи державної статистики;

ж) місце проведення: Автономна Республіка Крим, області, міста Київ і Севастополь;

и) національні класифікації, що використовуються при проведенні державного статистичного спостереження: КВЕД, КОПФГ, КОАТУУ.

2.2. Програма та інструментарій обстеження

Програма ОВРС передбачає отримання від респондентів такої інформації:

середня кількість усіх працівників у еквіваленті повної зайнятості (осіб);

середньооблікова кількість штатних працівників (осіб);

середня кількість зовнішніх сумісників (осіб);

середня кількість працюючих за цивільно-правовими договорами (осіб);

відпрацьований час штатних працівників (людино-годин);

оплачений час штатних працівників, крім тимчасової непрацездатності (людино-годин);

оплачений час зовнішніх сумісників (людино-годин);

оплачений час працюючих за цивільно-правовими договорами (людино-годин);

установлена норма тривалості робочого часу на тиждень на одного працівника (годин);

загальна сума прямої оплати праці всіх працівників (тис.грн.);

оплата праці штатних працівників за тарифними ставками (окладами), відрядними розцінками та посадовими окладами (тис.грн.);

надбавки та доплати штатним працівникам до тарифних ставок (окладів), посадових окладів (тис.грн.);

премії та винагороди штатним працівникам, що носять систематичний характер (тис.грн.);

оплата праці працівників, які не перебувають у штаті підприємства (тис.грн.);

загальна сума оплати працівникам за невідпрацьований час (тис.грн.);

оплата працівникам щорічних основних і додаткових відпусток (тис.грн.);

загальна сума премій та нерегулярних виплат працівникам (тис.грн.);

винагороди працівникам за підсумками роботи за рік (тис.грн.);
 матеріальна допомога працівникам (тис.грн.);
 загальна сума заробітної плати працівників у натуральній формі, пільги, послуги, допомоги у натуральній і грошовій формах (тис.грн.);
 вартість безкоштовно наданих відповідно до законодавства житла, вугілля, комунальних послуг тощо працівникам, зайнятим в окремих видах діяльності (тис.грн.);
 загальна сума витрат підприємств на забезпечення працівників житлом (тис.грн.);
 вартість житла, переданого у власність працівникам (тис.грн.);
 загальна сума витрат підприємств на соціальне забезпечення працівників (тис.грн.);
 нарахована сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (тис.грн.);
 оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності працівників за рахунок коштів підприємства (тис.грн.);
 витрати на професійне навчання працівників (тис.грн.);
 витрати на культурно-побутове обслуговування працівників (тис.грн.);
 інші витрати на утримання робочої сили (тис.грн.);
 сума податків, що відносяться до витрат на утримання робочої сили (тис.грн.);
 сума компенсації роботодавцю витрат на утримання робочої сили (тис.грн.);
 загальна сума витрат на утримання робочої сили (тис.грн.).

Також передбачено збирання даних про кожну звітну одиницю щодо її найменування, місцезнаходження (юридичної адреси), адреси здійснення економічної діяльності (фактичної адреси), основного виду економічної діяльності за КВЕД та ін.

У додатку 1 до цих Методологічних положень наведено інформацію щодо відповідності показників обстеження переліку показників Регламенту Комісії ЄС № 1737/2005.

Для проведення ОВРС використовуються форма № 1-РС (один раз на чотири роки) "Звіт про витрати на утримання робочої сили" (далі – форма № 1-РС).

Форма № 1-РС містить показники, передбачені програмою обстеження, і складається з двох розділів. Показники розділу I стосуються кількості працівників респондента, оплаченого та відпрацьованого ними часу. У розділі II вміщується інформація щодо складових витрат респондента на утримання працівників та загальної їх суми.

Форма № 1-РС містить інформацію відповідно до первинних облікових документів, зокрема:

наказ (розпорядження) про прийняття на роботу (форма № П-1);
 особова картка працівника (форма № П-2);
 наказ (розпорядження) про надання відпустки (форма № П-3);
 наказ (розпорядження) про припинення трудового договору (контракту) (форма № П-4);

табелю обліку використання робочого часу (форма № П-5);
розрахунково-платіжна відомість працівника (форма № П-6);
розрахунково-платіжна відомість (зведена) (форма № П-7);
інші документи з бухгалтерського обліку, передбачені чинним законодавством.

Дані обстеження відносяться до року, який передує року подання звітності.

2.3. Проведення вибіркового обстеження

Інформація за формою № 1-РС збирається та розробляється один раз на чотири роки відповідно до плану державних статистичних спостережень.

Збір звітності організовує орган державної статистики (Р(М)ВС або ГУС) за місцем здійснення діяльності респондента, про що зазначено у формі № 1-РС.

Перелік респондентів, відібраних для участі в обстеженні, формується на державному рівні й надсилається в електронному вигляді до територіальних органів державної статистики. Територіальні органи державної статистики повідомляють респондентів про необхідність їх участі в обстеженні та одночасно надсилають їм бланки форм. Подані до територіальних органів державної статистики (ГУС або Р(М)ВС) форми перевіряються на повноту первинних даних, уводяться до бази даних, контролюються й аналізуються. Первинна інформація (проконтрольовані звіти) в електронному вигляді передається каналами зв'язку до ГУРС.

У ГУРС одержана від усіх ГУС інформація об'єднується, контролюється та передається самостійному структурному підрозділу Держстату України, відповідальному за проведення ОВРС, для подальшої обробки даних (реалізації процедур логічного та статистичного контролю об'єднаного масиву інформації, обробки пропущених значень, урахування невідповідей тощо), оцінки узагальнених показників і характеристик їх надійності.

Загальна схема організації та проведення обстеження наведена в додатку 2 до цих Методологічних положень.

Терміни передачі інформації на регіональний і державний рівні визначені технологічним планом державних статистичних спостережень.

III. ФОРМУВАННЯ ВИБІРКОВОЇ СУКУПНОСТІ

3.1. Генеральна сукупність обстеження та її стратифікація

Формування сукупності звітних одиниць для ОВРС здійснюється на державному рівні у IV кварталі року, що передує року проведення обстеження.

Генеральна сукупність звітних одиниць формується із одиниць РСО за такими критеріями:

тип статистичної одиниці: місцеві одиниці;

основний вид економічної діяльності: всі види економічної діяльності, за винятком секцій А "Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство", О "Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування", Т "Діяльність домашніх господарств" та У "Діяльність екстериторіальних організацій і органів";

кількість найманих працівників: одиниці із середньою кількістю найманих працівників 10 осіб і більше.

Обстеження організовано на основі комбінованого підходу, за яким звітні одиниці із середньою кількістю працівників 250 осіб і більше обстежуються на суцільній основі, а сукупність звітних одиниць із середньою кількістю працівників від 10 до 249 осіб включно обстежується на основі вибіркового методу.

Стратифікація сукупності звітних одиниць із середньою кількістю найманих працівників від 10 до 249 осіб здійснюється за такими ознаками:

секції за основним видом економічної діяльності за КВЕД 2010;

територіальна належність за місцем здійснення діяльності відповідно до адміністративно-територіального устрою України (АР Крим, 24 області, міста Київ і Севастополь);

групи за розміром звітних одиниць (10 – 49 працівників, 50 – 249 працівників).

По кожній зі страт формується вибірка сукупності звітних одиниць з використанням процедури простого випадкового відбору. Виключенням є страти, що містять десять або менше звітних одиниць, та страта, до якої виокремлено всі "нетипові" одиниці. Ці страти обстежуються на суцільній основі.

Нетиповими звітними одиницями є одиниці, для яких характеристика (показник) "середньомісячна заробітна плата одного працівника" суттєво відрізняється від її середнього значення, визначеного за результатами аналізу статистичного розподілу цієї характеристики за одиницями генеральної сукупності. Зазначений розподіл оцінюється за результатами державного статистичного спостереження "Обстеження підприємств із питань статистики праці" (далі – ОПСП) за останній звітний період.

3.2. Визначення обсягу вибірки

Порядок визначення обсягу вибірки для ОВРС уключає такі етапи:

визначення теоретичних обсягів вибірки, що забезпечують надійну оцінку показників за регіонами та видами економічної діяльності в межах груп за розміром одиниць спостереження та загального теоретичного обсягу вибірки для обстеження;

розподіл загального теоретичного обсягу вибірки за регіонами та видами економічної діяльності.

При визначенні обсягу вибірки за критерій надійності приймається величина коефіцієнта варіації оцінки показника „середньомісячна заробітна плата одного працівника”, яка визначається за результатами ОПСП. Загальна

формула для визначення теоретичного обсягу вибірки n по певній групі звітних одиниць генеральної сукупності може бути представлена у вигляді:

$$n = \frac{deff \times \sigma^2 \times 100^2}{\bar{Y}^2 \times CV(\bar{Y})^2}, \quad (3.1)$$

де: $deff$ – дизайн-ефект;

$\bar{Y}$ – оцінка середнього значення заробітної плати одного працівника;

σ^2 – оцінка дисперсії показника середньої заробітної плати одного працівника;

$CV(\bar{Y})$ – коефіцієнт варіації вибірових оцінок середнього значення показника Y , який відповідає встановленим вимогам щодо надійності результатів ОВРС.

За формулою (3.1) для кожного регіону визначається обсяг вибірки, необхідний для надійного оцінювання основних показників обстеження. Далі розраховується загальний теоретичний обсяг вибірки як сума обсягів, визначених для регіонів.

На основі формули (3.1) також визначаються обсяг вибірки необхідний для надійного оцінювання основних показників обстеження за видами економічної діяльності. Розраховується загальний теоретичний обсяг вибірки як сума обсягів, визначених за видами економічної діяльності.

За загальний теоретичний обсяг вибірки n' приймається найбільший із розрахованих загальних обсягів вибірки за регіонами та за видами економічної діяльності.

Загальний теоретичний обсяг вибірки n' розподіляється за регіонами та за видами економічної діяльності з урахуванням кількості звітних одиниць і дисперсії показника середньої заробітної плати одного працівника за формулою Неймана [3]:

$$n'_i = n' \times \frac{N_i \times \sigma_i}{\sum_i N_i \times \sigma_i}, \quad (3.2)$$

де: N_i – загальна кількість звітних одиниць у i -му регіоні або виді діяльності;

σ_i – середньоквадратичне відхилення величини середньої заробітної плати одного працівника за звітними одиницями i -го регіону або виду діяльності.

Загальний теоретичний обсяг вибірки n' не перевищує 10% від обсягу генеральної сукупності звітних одиниць.

3.3. Розподіл обсягу вибірки за стратами та відбір звітних одиниць

Обсяг вибірки n' розподіляється за стратами з використанням процедури ітераційної пропорційної апроксимації, яка реалізується так, щоб узгодити

розподіл обсягу вибірки, визначеного на попередніх етапах, за видами економічної діяльності та за регіонами [6].

Для отримання обсягів вибірки за stratami кількість звітних одиниць, визначена за результатами ітераційної апроксимації, коригується з урахуванням очікуваного рівня участі в обстеженні. Очікуваний рівень участі обчислюється як відношення очікуваної кількості одиниць, що будуть обстежені, до кількості відібраних одиниць.

В ОВРС на основі досвіду ОПСП очікуваний рівень участі встановлено на рівні 0,9 (90%). Таким чином, загальна кількість звітних одиниць для відбору буде складати $n' / 0,9$.

Відбір звітних одиниць для обстеження здійснюється за stratami із застосуванням процедури випадкового відбору в модулі Complex Samples 18-ої версії програми SPSS.

Після реалізації процедури відбору здійснюється контроль кількості відібраних звітних одиниць за stratami.

IV. РОЗРОБКА ТА ПОШИРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОБСТЕЖЕННЯ

4.1. Оцінювання показників обстеження

За результатами ОВРС розраховуються оцінки показників щодо витрат роботодавців на утримання працівників, які характеризують генеральну сукупність. Реалізація цього етапу передбачає розрахунок системи статистичних ваг обстежених звітних одиниць і власне розрахунок показників на основі стандартних оціночних функцій, мікроданих обстеження та зазначеної системи статистичних ваг.

Багатоступенева процедура розрахунку статистичних ваг включає:

розрахунок базових ваг звітних одиниць як величин, обернених до ймовірностей уключення їх до вибірки;

коригування базових ваг звітних одиниць із метою врахування фактичних рівнів їх участі в ОВРС;

розрахунок кінцевих ваг звітних одиниць шляхом коригування ваг попереднього етапу з метою задоволення встановлених обмежень;

перевірку якості системи статистичних ваг.

Для звітних одиниць із середньою кількістю найманих працівників 250 осіб і більше, які обстежуються на суцільній основі, базова і кінцева вага дорівнює одиниці.

Оцінки показників розраховуються безпосередньо за результатами обстеження на основі прямих оціночних функцій із використанням відповідної системи ваг. Реалізація всіх зазначених процедур для ОВРС здійснюється так само, як і в ОПСП (див. [4]).

Доцільно зазначити, що одночасно з розрахунком прямих оцінок показників у ОВРС здійснюється розрахунок характеристик надійності оцінювання.

Основними характеристиками надійності оцінювання показників за результатами вибіркового обстеження є дисперсія вибірових оцінок, стандартна похибка (корінь квадратний від дисперсії вибірових оцінок), коефіцієнт варіації (відносна стандартна похибка) та гранична похибка.

В ОВРС використано такі самі підходи до розрахунку характеристик надійності оцінювання показників, як і в ОПСП [5].

Для розрахунку характеристик надійності оцінювання показників за результатами обстеження використовуються методи лінеаризації Тейлора в модулі Complex Samples 18-ої версії програми SPSS.

4.2. Вихідні показники

На основі інформації, отриманої в результаті проведення ОВРС, на державному рівні розраховуються такі вихідні показники щодо витрат на утримання робочої сили:

сума витрат підприємств на утримання робочої сили;

витрати підприємств на утримання робочої сили в розрахунку на одного штатного працівника;

витрати підприємств на утримання робочої сили в розрахунку на одного працівника в еквіваленті повної зайнятості;

витрати на пряму оплату праці в розрахунку на одного штатного працівника;

витрати підприємств на соціальне забезпечення в розрахунку на одного штатного працівника;

витрати підприємств на утримання робочої сили в розрахунку на одну оплачену годину штатного працівника;

витрати підприємств на утримання робочої сили в розрахунку на одну оплачену годину позаштатного працівника.

Ці показники формуються в цілому по країні та за такими розрізами:

за видами економічної діяльності (згідно з КВЕД);

за регіонами (Автономна Республіка Крим, області, міста Київ і Севастополь);

регіони за видами економічної діяльності;

за групами підприємств за їхнім розміром (I група – з кількістю працівників 10-49 осіб, II група – 50-249 осіб, III група – 250-449 осіб, IV група – 500-999 осіб, V група – 1000 осіб і більше).

Перші п'ять показників формуються також за розрізом складових витрат на утримання робочої сили.

4.3. Порядок і способи поширення результатів обстеження

Відповідно до статті 21 Закону України "Про державну статистику" органи державної статистики не можуть надавати іншим організаціям первинну інформацію, отриману за результатами обстеження. Дані підлягають

оприлюдненню лише у зведеному знеособленому вигляді [7]. Надання доступу до мікроданих забезпечується на державному рівні за спеціальною процедурою.

Результати ОВРС оприлюднюються у вигляді статистичного бюлетеня "Витрати на робочу силу", який розміщується на веб-сайті Держстату України.

Інформацію, отриману в результаті проведення обстеження, органи державної статистики надають на запити користувачів у паперовому вигляді, на магнітних, електронних носіях, засобами зв'язку у відповідності з чинним законодавством.

Також користувачі можуть отримати дані обстеження шляхом безпосереднього виписування у порядку та на умовах, визначених Держстатом України, а також відповідно до Порядку складання, подання та розгляду запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Державна служба статистики України та/або її територіальні органи [8].

За результатами ОВРС складаються звіти з якості відповідно до національних та міжнародних рекомендацій.

Перелік джерел

1. Вибіркове спостереження: Термінологічний словник / [уклад. О. І. Черняк, Є. М. Жуйкова, О. В. Гончар та ін.] ; під наук. кер. О. О. Васечко – К. : НТК статистичних досліджень, 2004. – 140 с.
2. Єріна А. М. Організація вибірових обстежень: [навч. посіб.] / Єріна А. М. – К. : КНЕУ, 2004. – 127 с.
3. Кокрен У. Методы выборочного исследования / Кокрен У. – М. : Статистика, 1976. – 440 с.
4. Методика оцінювання показників за результатами поточних обстежень підприємств із питань статистики праці; затверджена наказом Держкомстату від 16.03.2011 р. № 64 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/64/metod.htm
5. Методика розрахунку характеристик надійності оцінювання показників поточних обстежень підприємств із питань статистики праці; затверджена наказом Держкомстату від 20.12.2011 р. № 356 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/356/356.htm
6. Методика формування вибірки для проведення поточних обстежень підприємств із питань статистики праці; затверджена наказом Держкомстату від 31.05.2010 р. № 202 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2010/202/metod.htm
7. Політика Держкомстату у сфері захисту конфіденційної статистичної інформації, затверджена наказом Держкомстату від 30.11.2011 № 326.
8. Порядок складання, подання та розгляду запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Державна служба статистики України та/або її територіальні органи, затверджений наказом Мінекономрозвитку України від 18.02.2013 № 140.
9. Современные международные рекомендации по статистике труда/ Международная организация труда: Пер. с англ. – М. : АО „Финстатинформ”, 1994. – 176 с.
10. Commission Regulation (EC) № 1737/2005 of 21 October 2005 amending Regulation (EC) № 1726/1999 as regards the definition and transmission of information on labour costs.
11. Council Regulation (EC) № 530/1999 of 9th March 1999 concerning structural statistics on earnings and on labour costs.

**ОХОПЛЕННЯ ОБСТЕЖЕННЯМ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ НА
УТРИМАННЯ РОБОЧОЇ СИЛИ ПОКАЗНИКІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ
РЕГЛАМЕНТОМ КОМІСІЇ ЄС № 1737/2005**

	Перелік показників із додатка до Регламенту	Показники національного обстеження (форма № 1-РС)
	<i>А. Інформація, що стосується кількості працівників</i>	
1	А.1. Загальна кількість працівників	Середньооблікова кількість штатних працівників + середня кількість зовнішніх сумісників + середня кількість працюючих за цивільно-правовими договорами
2	А.11. Кількість працівників з повною зайнятістю (крім учнів)	—
3	А.12. Кількість працівників з частковою зайнятістю (крім учнів)	—
4	А.121. Кількість працівників з частковою зайнятістю, перерахована в кількість осіб з повною зайнятістю	—
5	А.13. Кількість учнів	—
6	А.131. Кількість учнів, перерахована в кількість осіб з повною зайнятістю	—
	<i>В. Інформація, що стосується відпрацьованого часу</i>	
7	В.1. Загальна кількість відпрацьованих годин	Кількість відпрацьованих людино-годин штатними працівниками
8	В.11. Кількість відпрацьованих годин працівниками з повною зайнятістю (крім учнів)	—
9	В.12. Кількість відпрацьованих годин працівниками з неповною зайнятістю (крім учнів)	—
10	В.13. Кількість відпрацьованих годин учнями	—
	<i>С. Інформація, що стосується оплаченого часу</i>	
11	С.1. Загальна кількість оплачених годин	Кількість оплачених людино-годин штатним працівникам + кількість оплачених людино-годин зовнішнім сумісникам + кількість оплачених людино-годин працюючим за цивільно-правовими договорами

	Перелік показників із додатка до Регламенту	Показники національного обстеження (форма № 1-РС)
12	С.11. Кількість оплачених годин працівникам з повною зайнятістю (крім учнів)	–
13	С.12. Кількість оплачених годин працівникам з неповною зайнятістю (крім учнів)	–
14	С.13. Кількість оплачених годин учням	–
<i>D. Інформація, що стосується витрат на утримання робочої сили</i>		
15	D.1. Загальна сума оплати праці працівникам	Пряма оплата + оплата за невідпрацьований час + премії та нерегулярні виплати + заробітна плата у натуральній формі, пільги, послуги, допомоги у натуральній і грошовій формах + витрати на забезпечення працівників житлом + витрати на соціальне забезпечення працівників
16	D.11. Загальна сума заробітної плати працівників	–
17	D.111. Заробітна плата працівників (крім учнів)	Пряма оплата + оплата за невідпрацьований час + премії та нерегулярні виплати + заробітна плата у натуральній формі, пільги, послуги, допомоги у натуральній і грошовій формах + витрати на забезпечення працівників житлом + витрати на культурно-побутове обслуговування
18	D.1111. Прямі виплати, надбавки та доплати	Пряма оплата + премії та нерегулярні виплати
19	D.11111. Прямі виплати, надбавки та доплати, що виплачуються в кожному розрахунковому періоді	Оплата за тарифними ставками (окладами), відрядними розцінками та посадовими окладами + надбавки та доплати до тарифних ставок (окладів), посадових окладів + оплата працівникам, які не перебувають у штаті підприємства
20	D.11112. Прямі виплати, надбавки та доплати, що виплачуються не в кожному розрахунковому періоді	Премії та винагороди, що носять систематичний характер + премії та нерегулярні виплати
21	D.1112. Внески до фондів заощаджень, створених для працівників	–

	Перелік показників із додатка до Регламенту	Показники національного обстеження (форма № 1-РС)
22	D.1113. Оплата невідпрацьованих днів	Оплата за невідпрацьований час
23	D.1114. Заробітна плата в натуральній формі	Заробітна плата у натуральній формі, пільги, послуги, допомоги у натуральній і грошовій формах + витрати на забезпечення працівників житлом + витрати на культурно-побутове обслуговування
24	D.11141. Продукція підприємств (необов'язковий)	—
25	D.11142. Витрати на забезпечення працівників житлом (необов'язковий)	Витрати на забезпечення працівників житлом
26	D.11143. Витрати на забезпечення працівників службовими автомобілями (необов'язковий)	—
27	D.11144. Схеми купівлі-продажу акцій (необов'язковий)	—
28	D.11145. Інші виплати, що відносяться до заробітної плати в натуральній формі (необов'язковий)	Витрати на культурно-побутове обслуговування
29	D.112. Заробітна плата учнів	—
30	D.12. Соціальні витрати роботодавців	Витрати на соціальне забезпечення працівників
31	D.121. Внески роботодавців до фондів соціального страхування працівників (крім учнів)	—
32	D.1211. Внески на обов'язкове соціальне страхування	Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування
33	D.1212. Внески на соціальне страхування: колективно обумовлені, за контрактом і добровільні	—
34	D.122. Прямі соціальні виплати роботодавців працівникам (крім учнів)	—
35	D.1221. Гарантовані виплати у випадку хвороби (необов'язковий)	Оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів підприємства

	Перелік показників із додатка до Регламенту	Показники національного обстеження (форма № 1-РС)
36	D.1222. Соціальні виплати роботодавців на пенсійне та медичне забезпечення (необов'язковий)	—
37	D.1223. Виплати працівникам, які звільняються з підприємства (необов'язковий)	—
38	D.1224. Інші соціальні виплати роботодавців (необов'язковий)	—
39	D.123. Соціальні виплати роботодавців учням	—
40	D.2. Витрати на підвищення кваліфікації	Витрати на професійне навчання
41	D.3. Інші витрати роботодавців	Інші витрати на утримання робочої сили
42	D.4. Податки	Податки, що відносяться до витрат на утримання робочої сили
43	D.5. Субсидії, які одержують роботодавці	Компенсація витрат на утримання робочої сили

СХЕМА ПРОВЕДЕННЯ ОБСТЕЖЕННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ НА УТРИМАННЯ РОБОЧОЇ СИЛИ

